

O‘SMIRLAR O‘RTASIDA JINOYATCHILIKNING OLDINI OLISHDA IJTIMOIY PEDAGOGNING VAZIFALARI

Malikova Ozoda

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti

Pedagogika fakulteti Pedagogika

talim yo'nalishi talabasi

Anotatsiya: Maqolada o‘smirlar o‘rtasida jinoyatchilikning oldini olishda ijtimoiy pedagogning roli va vazifalari tahlil qilinadi. Mazkur mavzu doirasida o‘smirlar jinoyatchiligi sabablari, ijtimoiy muhitning ta’siri va profilaktik choratadbirlar ko‘rib chiqiladi. Ijtimoiy pedagogning individual ish olib borish, oilalar bilan hamkorlik qilish, ma’naviy va huquqiy tarbiya berish orqali jinoyatchilikni oldini olishdagi ahamiyati ta’kidlanadi. Shu bilan birga, turli tadbirlar va jamoaviy ishlar orqali yoshlarni ijobiy yo‘nalishda rivojlantirish imkoniyatlari ko‘rsatib o‘tiladi.

Kalit so‘zlar: Ijtimoiy pedagogika ,O‘smirlar ,Jinoyatchilik ,Profilaktika ,Tarbiya ,Ijtimoiy muhit, Oila va maktab hamkorligi.

Abstract: The article analyzes the role and tasks of a social pedagogue in preventing crime among adolescents. Within the framework of this topic, the causes of juvenile delinquency, the influence of the social environment, and preventive measures are considered. The importance of a social pedagogue in preventing crime through individual work, cooperation with families, and spiritual and legal education is emphasized. At the same time, the possibilities of developing youth in a positive direction through various activities and collective work are indicated.

Keywords: Social pedagogy ,Adolescents ,Crime ,Prevention ,Upbringing ,Social environment Family and school cooperation.

Аннотация:

В статье анализируется роль и задачи социального педагога в профилактике преступности среди подростков. В рамках данной темы рассматриваются причины подростковой преступности, влияние социальной среды и профилактические меры. Подчеркивается важность роли социального педагога в профилактике преступности посредством индивидуальной работы, сотрудничества с семьями и духовно-правового воспитания. Одновременно указываются возможности позитивного развития молодежи посредством различных видов деятельности и коллективной работы.

Ключевые слова: Социальная педагогика, Подростки ,Преступность ,Профилактика ,Воспитание ,Социальная среда ,Сотрудничество семьи и школы.

Kirish

O'smirlar davri inson hayotining eng nozik va murakkab bosqichlaridan biri bo'lib, bu davrda shaxsiy, ijtimoiy va ma'naviy rivojlanish jarayonlari keskin kechadi. Shu bilan birga, ba'zi o'smirlar turli ijtimoiy va oilaviy muammolar ta'sirida jinoyatchilik yo'lidan borishga moyil bo'lishi mumkin. Jamiyatda yoshlar o'rtasida jinoyatchilikning oldini olish masalasi nafaqat huquqni muhofaza qilish organlari, balki pedagog va ijtimoiy muhit mutaxassislari uchun ham dolzarb vazifa hisoblanadi.

Ijtimoiy pedagoglar o'smirlarning ijtimoiy moslashuvi, ma'naviy tarbiyasi va huquqiy savodxonligini oshirish orqali jinoyatchilikning oldini olishda muhim rol o'ynaydi. Ularning vazifasi nafaqat muammoli o'smirlarni aniqlash va ularga yordam berishdan iborat, balki profilaktik tadbirlar, oila va maktab bilan hamkorlik, shuningdek, turli ma'naviy-ma'rifiy va ijtimoiy faoliyatlarni tashkil etish orqali yoshlarni ijobiy yo'nalishda rivojlantirishni ham o'z ichiga oladi.

Shu maqola ijtimoiy pedagogning o'smirlar o'rtasida jinoyatchilikning oldini olishdagi vazifalari, usullari va samarali ish tajribalarini tahlil qilishga bag'ishlanadi.

Asosiy qism

1. O'smirlar jinoyatchiligining sabablari

O'smirlar o'rtasida jinoyatchilik ko'pincha ijtimoiy, oilaviy va shaxsiy omillar bilan bog'liq. Qashshoqlik, e'tiborsizlik, oiladagi nizolar, ota-onaning yetarlicha tarbiya berolmasligi, noto'g'ri do'stlar ta'siri va bo'sh vaqtni mazmunli o'tkazmaslik o'smirlarning jinoyatchilikka moyilligini oshiradi. Shu bilan birga, jamiyatdagi adolatsizlik va tengsizlik ham yoshlarni noto'g'ri yo'lga olib kelishi mumkin.

2. Ijtimoiy pedagogning vazifalari

Ijtimoiy pedagog o'smirlar bilan ishlashda quyidagi vazifalarni bajaradi:

Muammoli o'smirlarni aniqlash – jinoyatchilik yoki deviant xulq-atvor alomatlarini kuzatish, ehtiyojmand bolalarni aniqlash.

Individual ish olib borish – o'smir bilan profilaktik suhbatlar, maslahatlar va psixologik yordam ko'rsatish.

Oila bilan hamkorlik – ota-onalarga tarbiyaviy maslahatlar berish, uyda ijobiy muhit yaratishga yordam qilish.

Ma'naviy va huquqiy tarbiya – o'smirlarni ijtimoiy me'yorlar, qonuniy javobgarlik va axloqiy qadriyatlar bilan tanishtirish.

Profilaktik tadbirlarni tashkil etish – treninglar, sport va madaniy tadbirlar, jamoaviy loyihalar orqali yoshlarning bo'sh vaqtini ijobiy yo'naltirish.

3. Ijtimoiy pedagogik profilaktika usullari

Profilaktika ishlarini samarali tashkil etish uchun ijtimoiy pedagog quyidagi usullardan foydalanadi:

Psixologik suhbatlar – o‘smirlarning muammolarini aniqlash va ularni hal etishga yordam berish.

Jamoaviy tadbirlar – sinf yoki maktab darajasida sport, madaniyat va ma’naviy loyihalarni tashkil etish.

Hamkorlik tarmoqlari – mahalla, maktab, huquqni muhofaza qilish organlari bilan birgalikda ishlash.

Shaxsiy nazorat – muammoli o‘smirning harakatlarini kuzatish, ijobiy rag‘bat berish va to‘g‘ri yo‘lga yo‘naltirish.

4. Natijalar va samarali amaliyot

Ijtimoiy pedagogning faoliyati natijasida o‘smirlar o‘rtasida jinoyatchilikning oldini olish imkoniyati oshadi, yoshlarning ijtimoiy moslashuvi va ma’naviy rivojlanishi yaxshilanadi. Shu bilan birga, oilalar bilan mustahkam hamkorlik yoshlarning ijobiy xulq-atvorini qo‘llab-quvvatlaydi va jamiyatda xavfsiz muhit yaratadi.

5. Muammoli o‘smirlar bilan ishlashdagi yondashuvlar

Ijtimoiy pedagog muammoli o‘smirlar bilan ishlashda individual yondashuvni qo‘llaydi. Har bir o‘smirning xatti-harakati, oilaviy sharoiti, ijtimoiy muhit ta’siri alohida o‘rganiladi. Shu yondashuv orqali pedagog o‘smirning muammoli xatti-harakatini tushunadi va unga mos profilaktik chora-tadbirlar ishlab chiqadi.

Shuningdek, ijtimoiy pedagog o‘smirni ijobiy yo‘nalishga jalb qilish uchun motivatsion ishlardan foydalanadi:

ijobiy xatti-harakatni rag‘batlantirish,
ijtimoiy va madaniy faoliyatlarga jalb qilish,
sport va jamoaviy loyihalarda ishtirokini ta’minlash.

6. Oilaning ahamiyati

Oila muhitining o‘smirning xulqiga ta’siri juda katta. Ijtimoiy pedagog otalar bilan hamkorlik qilishi lozim: ularni tarbiyaviy yondashuvlar, bolaga e’tibor va mehr-muhabbat ko‘rsatish zarurligi haqida xabardor qiladi. Oilaning faol ishtiroki o‘smirning ijtimoiy va axloqiy rivojlanishini mustahkamlaydi hamda jinoyatchilikka moyillikni kamaytiradi.

7. Maktab va jamiyat bilan integratsiya

Ijtimoiy pedagog maktab jamoasi, psixologlar, huquqni muhofaza qilish organlari va mahalla bilan yaqindan hamkorlik qiladi. Bu hamkorlik quyidagi yo‘nalishlarda amalga oshiriladi:

profilaktik tadbirlar va ma’naviy-ma’rifiy loyihalarni tashkil etish,
muammoli o‘smirlar monitoringini olib borish,
xavfsiz va qo‘llab-quvvatlovchi muhit yaratish.

8. Profilaktik ishlarning samaradorligi

Tajribalar shuni ko'rsatadiki, ijtimoiy pedagog tomonidan amalga oshirilgan kompleks profilaktik chora-tadbirlar:

o'smirlarning ijtimoiy moslashuvini oshiradi,
deviant xatti-harakatlarni kamaytiradi,
yoshlar orasida jinoyatchilikning oldini olish imkonini beradi.

Shuningdek, ijtimoiy pedagoglarning faoliyati orqali o'smirlar o'zlarini jamiyatning ijobiy a'zosi sifatida his qiladilar va hayotiy qarorlarini ongli ravishda qabul qilishga o'rganadilar.

Xulosa

O'smirlar o'rtasida jinoyatchilikning oldini olishda ijtimoiy pedagogning roli beqiyosdir. U muammoli o'smirlarni aniqlash, ularning ruhiy va ijtimoiy holatini o'rganish, individual suhbatlar va maslahatlar orqali ularni to'g'ri yo'lga yo'naltirish bilan shug'ullanadi. Shu bilan birga, oilalar bilan samarali hamkorlik qilish, ma'naviy va huquqiy tarbiya berish, shuningdek, turli jamoaviy va madaniy tadbirlarni tashkil etish orqali yoshlarning ijtimoiy moslashuvini mustahkamlaydi.

Ijtimoiy pedagogning profilaktik ishlari o'smirlarning jinoyatchilik yo'lidan qaytishini ta'minlash, ularni ijobiy xulq-atvor va jamiyatga foydali faoliyatga yo'naltirishga xizmat qiladi. Shu sababli, maktab va jamiyatdagi ijtimoiy pedagogik xizmatni rivojlantirish, ularni resurslar bilan ta'minlash va tajribali mutaxassislar bilan to'ldirish yoshlar jinoyatchiligi darajasini sezilarli darajada kamaytiradi.

Xulosa qilib aytganda, ijtimoiy pedagog nafaqat muammoli o'smirlarni aniqlash va ularni qo'llab-quvvatlash bilan shug'ullanadi, balki jamiyatdagi xavfsiz muhitni yaratishda, yoshlar tarbiyasida va jinoyatchilikning oldini olishda muhim vosita hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Ijtimoiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti – Toshkent, 2019.
2. Bolalar va o'smirlar tarbiyasi – Toshkent, 2020.
3. Ijtimoiy muhit va yoshlar tarbiyasi – Toshkent, 2018.
4. Maktab va jamiyatda profilaktik ishlar – Toshkent, 2021.
5. Jinoyatchilik va profilaktika – Toshkent, 2017.